

Sprawozdanie z kontroli przeprowadzonej w Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie za okres od 27 listopada 2020 r. do 26 października 2021 r.

Kontrola Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie została przeprowadzona w dniu 26 października 2021 r. przez Sędziego Sądu Rejonowego w Bydgoszczy Marzenę Kalocińską na podstawie art. 43 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (t.j. Dz.U. 2020.685).

Kontrola obejmowała: zasady funkcjonowania placówki, warunki życia mieszkańców, przestrzeganie praw osób przebywających w placówce, legalność przyjęcia i przebywania w placówce, prawidłowość stosowania ograniczenia możliwości samodzielnego opuszczania terenu domu pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej, prowadzoną dokumentację dotyczącą zastosowania przymusu bezpośredniego i świadczeń zdrowotnych stwarzających podwyższone ryzyko dla osób przebywających w placówce, współdziałanie placówki z rodzinami i opiekunami, prawidłowość i terminowość załatwiania skarg i wniosków osób przebywających w placówce.

Z uwagi na wprowadzony w domu pomocy społecznej zakaz wstępu na teren placówki spowodowany pandemią koronawirusa kontrola odbyła się w pomieszczeniu placówki przystosowanym dla odwiedzających i w pełnym reżimie sanitarnym.

Sprawozdanie sporządzono na podstawie ustnych oświadczeń Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie Pani Magdaleny Lewandowskiej, Kierownika Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego Pani Agnieszki Grzona, losowej kontroli dokumentacji oraz bezpośredniego kontaktu z podopiecznymi placówki, którzy wyrazili wolę rozmowy- ...A... i ...B...

Dom Pomocy Społecznej w Bożenkowie funkcjonuje od 31 lat, powstał 31 października 1990 r. Jest placówką stałego pobytu przeznaczoną dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, w której aktualnie przebywa 68 mężczyzn: 15 osób w przedziale wiekowym 18-39 lat, 32 osoby w przedziale wiekowym 40-59 lat, 10 osób w przedziale wiekowym 60-64 lata, 9 osób w przedziale wiekowym 65-74 lata, 2 osoby w przedziale wiekowym 75-79 lat, 0

osób w przedziale wiekowym 80 lat i powyżej. Najmłodszymi mieszkańcami placówki są ...C... i ...D... lat 23, najstarszymi ...E... i ...F... lat 75.

Wszystkie osoby zameldowane są w placówce na pobyt stały. Osoby te są niezdolne, ze względu na stan zdrowia do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, potrzebują całodobowej opieki, również ze względu na towarzyszące niepełnosprawności intelektualnej schorzenia somatyczne.

Skierowanie do Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie wydaje ośrodek pomocy społecznej właściwy dla miejsca zamieszkania osoby ubiegającej się o pobyt w danej placówce, w oparciu o następujące dokumenty: pisemny wniosek, wywiad środowiskowy, opinię ośrodka pomocy społecznej dotyczącą sprawności psychofizycznej osoby, zaświadczenie lekarskie wydane przez lekarza zakładu opieki zdrowotnej i zaświadczenie o wysokości dochodów.

Umieszczenie osoby w Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie odbywa się na podstawie decyzji Starosty Bydgoskiego lub Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie z jego upoważnienia. W przypadku osoby ubezwłasnowolnionej wniosek o skierowanie do domu pomocy społecznej składa przedstawiciel ustawowy - załączając zezwolenie sądu opiekuńczego.

W dniu 21 listopada 2020 r. zmarł ...G..., a w jego miejsce został przyjęty w dniu 30 listopada 2020 r. ...D.... *W ubiegłorocznym sprawozdaniu nie został odnotowany zgon ...G..., albowiem dane dotyczące mieszkańców placówki zostały podane na dzień 09 listopada 2020 r.*

W dniu 27 listopada 2020 r. zmarł...H..., a w jego miejsce został przyjęty w dniu 16 grudnia 2020 r. ...I... . Jest to osoba całkowicie ubezwłasnowolniona, a przyjęcie nastąpiło na podstawie udzielonego opiekunowi prawnemu zezwolenia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy wyrażonego w postanowieniu z dnia 29 sierpnia 2018 r. sygnatura akt V RNs 69/19.

W dniu 25 stycznia 2021 r. zmarł ...J..., a w jego miejsce został przyjęty w dniu 29 stycznia 2021 r. ...E.... Jest to osoba całkowicie ubezwłasnowolniona, a przyjęcie nastąpiło na podstawie udzielonego opiekunowi prawnemu zezwolenia Sądu Rejonowego w Szubinie wyrażonego w postanowieniu z dnia 30 października 2018 r. sygnatura akt III RNs 75/18.

W dniu 19 lipca 2021 r. zmarł ...L..., a w jego miejsce został przyjęty w dniu 27 lipca 2021 r. ....Ł..., przebywający dotychczas w Domu Pomocy Społecznej w Ludzisku. Aktualnie przed Sądem Okręgowym w Bydgoszczy w sprawie sygnatura akt I Ns 144/21 z wniosku Prokuratora Okręgowego w Bydgoszczy toczy się sprawa o jego ubezwłasnowolnienie.

W dniu 30 lipca 2021 r. zmarł ...M... , w dniu 07 sierpnia 2021 r. zmarł ...N... w dniu 05 września 2021 r. zmarł ...O..., w ich miejsce nikt nie został przyjęty.

W dniu 08 września 2021 r. przyjęty został ...P... na podstawie wydanego na czas trwania postępowania postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 20 lipca 2021 r. sygnatura akt VI RNs 947/21 o udzieleniu zabezpieczenia.

Aktualnie w kontrolowanej placówce są 2 wolne miejsca i brak jest osób oczekujących na przyjęcie.

W kontrolowanej placówce jest 44 mieszkańców całkowicie ubezwłasnowolnionych i 1 częściowo ubezwłasnowolniona. Opiekunami prawnymi dla 25 mieszkańców całkowicie ubezwłasnowolnionych są pracownicy i byli pracownicy DPS, a dla 1 mieszkańca częściowo ubezwłasnowolnionego pracownik DPS jest kuratorem. Dla 19 ubezwłasnowolnionych całkowicie mieszkańców DPS opiekunami prawnymi są członkowie rodzin.

Struktura mieszkańców pod kątem niepełnosprawności intelektualnej przedstawia się następująco: lekki stopień niepełnosprawności - 13 osób, umiarkowany stopień niepełnosprawności - 14 osób, znaczny stopień niepełnosprawności - 27 osób, głęboki stopień niepełnosprawności - 14 osób. Spośród w/w mieszkańców 5 choruje na schizofrenię. Dwie osoby są leżące na stałe - ...R... lat 40 i ...S... lat 68. Na wózku porusza się 10 osób, przy pomocy chodzików 2 osoby.

Do placówki stale w uregulowanym zakresie jeden raz w tygodniu przyjeżdża lekarz internista (w razie konieczności jest kontakt telefoniczny z lekarzem) oraz 2 razy w tygodniu lekarz psychiatra z Gminnej Przychodni Zdrowia w Osielsku. Opieka medyczna zapewniona była nieprzerwanie także w okresie wprowadzonych w związku z pandemią Covid-19 obostrzeń sanitarnych oraz podczas panujących w październiku 2020 r. w domu pomocy społecznej zachorowań na Covid-19.

Podopieczni w razie konieczności konsultacji specjalistycznych dowożeni są do lekarzy w Bydgoszczy. Od stycznia 2021 r. do 21 października 2021 r. były to 330 konsultacje specjalistyczne w poradniach: urologicznej, kardiologicznej, stomatologicznej, dermatologicznej, ortopedycznej, endokrynologicznej, chirurgicznej, pulmonologicznej, onkologicznej, neurologicznej, gastrologicznej, laryngologicznej, hepatologicznej, alergologicznej, okulistycznej.

Z uwagi na pandemię Covid-19 podopieczni zostali zaszczepieni szczepionką Pfizer - spośród obecnie zamieszkujących 68 osób: dwoma dawkami 66 osób, jedną dawką 1 osoba.

W dniu 15 października 2021 r. 33 mieszkańców-osoby które ukończyły 50 lat doszczepiono dawką przypominającą. Na dzień 05 listopada 2021 roku przewidziane jest kolejne szczepienie trzecią dawką szczepionki. W przypadku jednego mieszkańca –...T... na szczepienie nie wyraziła zgody matka, będąca opiekunem prawnym.

Każdy mieszkaniec ma założony zeszyt konsultacji, w którym odnotowywane są konsultacje i zalecenia lekarskie (lekarza pierwszego kontaktu i lekarza specjalisty). Oprócz tego jest ogólny zeszyt specjalistycznych konsultacji lekarskich dla wszystkich mieszkańców. Historie choroby psychicznej prowadzone są przez lekarza psychiatrę w odrębnych teczkach konsultacyjnych, założonych dla każdego mieszkańca. Każdy mieszkaniec placówki ma teczkę z dokumentacją, dotyczącą przyjęcia do placówki.

Mieszkańcy placówki posiadają następujące źródła dochodu: renty rodzinne i socjalne – 39, renty socjalne – 19, renty inwalidzkie – 6, emerytury – 4. Ponadto 24 osoby przyjęte po dniu 01 stycznia 2004 r. otrzymują dodatki pielęgnacyjne, 11 osób otrzymuje zasiłki pielęgnacyjne, a 65 osób otrzymuje świadczenie uzupełniające 500+.

Mieszkańcy placówki mają swoje konta depozytowe, na których zgromadzone są ich oszczędności. O sposobie wydawania pieniędzy z konta depozytowego osoby ubezwłasnowolnionej decyduje przedstawiciel ustawowy, natomiast pozostali mieszkańcy sami dysponują swoimi środkami pieniężnymi.

Średni koszt utrzymania mieszkańca w 2020 roku wynosił 4.706,92 zł miesięcznie, a od marca 2021 roku wynosi 5.363,48 zł miesięcznie.

Standard podstawowych usług świadczonych przez placówkę stanowią usługi bytowe, zapewniające zamieszkiwanie w godnych warunkach, usługi opiekuńcze, polegające na udzielaniu pomocy w podstawowych czynnościach życiowych i załatwianiu spraw osobistych, usługi wspomagające, polegające na uczestniczeniu w terapii zajęciowej, podnoszeniu sprawności i aktywizowaniu mieszkańców, a także umożliwienie zaspokajania potrzeb religijnych i kulturalnych.

W Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie znajdują się następujące pomieszczenia służące mieszkańcom: 26 pokoi mieszkalnych, dwu-, trzy- i czteroosobowych z łazienkami, jadalnia, sklepik terapeutyczny, kuchenka terapeutyczna, pracownia ortodydaktyczno-rewalidacyjna, pokój dziennego pobytu nr 2, sala gimnastyczna, pokój gościnny, pracownia terapeutyczna (arteterapii), gabinet medycznej pomocy doraźnej, gabinet fizjoterapii, gabinet psychologa, pokój pracowników socjalnych oraz pokój kierownika działu, kaplica.

W kontrolowanym okresie, ze względu na panującą pandemię Covid-19 ograniczone były okazjonalne spotkania z zaprzyjaźnionymi placówkami. W związku ze spadkiem zachorowań od wiosny 2021 r. oraz z uwagi na przyjęcie szczepionek mieszkańcy spotykali się z paniami z zaprzyjaźnionego Domu Pomocy Społecznej w Koronowie (wszystkie mieszkanki także zostały zaszczepione) na wspólnym grillowaniu, zabawach sportowych z okazji Dnia Chłopaka, czy imprezie „Pożegnanie lata”, Halloween. Imprezy w większości odbywały się na świeżym powietrzu. Mieszkańcy wyjeżdżali też do kina, gdzie mieli zarezerwowaną osobną salę. Z uwagi na stan pandemii zrezygnowano z wyjść do restauracji po zakończonym seansie.

Placówka zapewnia warunki do rozwoju samorządności, poprzez spotkania społeczności terapeutycznej, na których omawiane są bieżące problemy dotyczące funkcjonowania mieszkańców, relacji z pracownikami, zgłaszane są wnioski co do organizacji zajęć terapeutycznych. Placówka proponuje mieszkańcom różnorakie formy zajęć terapeutycznych kulturo-terapia, zajęcia ortodydaktyczno-rewalidacyjne, arteterapia, kinezyterapia, treningi umiejętności praktycznych i samoobsługowych, ergoterapia, zajęcia kulinarne. W bieżącym roku dla najsprawniejszych psychicznie i fizycznie mieszkańców i z ich inicjatywy, z oszczędności podopiecznych dokonano zakupu rowerów i mieszkańcy pod opieką specjalisty do spraw terapii ruchu mieli organizowane wycieczki rowerowe. Brali w nich udział: ...U..., ...D..., ...W..., ...X..., ...Y ..., ...Z..., ...C....

Personel zajmujący się bezpośrednim zaspokajaniem potrzeb mieszkańców tworzy Dział Opiekuńczo-Terapeutyczny składający się z: kierownika działu, opiekuna, specjalisty do spraw medycznych, 2 pracowników socjalnych (jeden na 1/1 etat, drugi na 1/2 etatu), 3 pielęgniarek na umowę o pracę oraz 2 pielęgniarek na umowy cywilnoprawne (z uwagi na brak zainteresowania nie udało się zatrudnić pielęgniarek na umowy o pracę i są 3 wolne etaty), 14 opiekunów, instruktora terapii zajęciowej, instruktora terapii ruchem, specjalisty ds. rewalidacji, psychologa (1/2 etatu), fizjoterapeuty. Pionami pomocniczymi są pokojowe, praczki, pracownicy kuchni.

W kontrolowanym okresie według oświadczenia warunki mieszkaniowe nie uległy zmianie, przeprowadzono bieżące remonty 16 pokoi.

W kontrolowanym okresie, według oświadczenia Pani Dyrektor nie ograniczono możliwości samodzielnego opuszczania terenu domu pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Brak możliwości opuszczania terenu placówki wprowadzony został w związku z obostrzeniami sanitarnymi z uwagi na Covid-19. Podopieczni

na spotkaniach edukacyjnych informowani byli o obowiązkowym wprowadzeniu powyższych obostrzeń i informacje te przyjęli do wiadomości.

W okresach obostrzeń sanitarnych i dużej zachorowalności na Covid-19 odwiedziny zostały wstrzymane, podobnie jak urlopowanie do domów rodzinnych. Od maja 2021 r. wprowadzono odwiedziny oraz możliwość wyjazdów mieszkańców do domów rodzinnych, ale tylko w sytuacji, jeśli środowisko rodzinne jest w pełni zaszczepione na Covid-19 (w tym celu składane są oświadczenia członków rodzin). W czasie pandemii odwiedziny odbywają się w pomieszczeniu oddalonym od Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego, w pełnym reżimie sanitarnym. Nie ma możliwości wejścia odwiedzających na teren budynku placówki. Wprawdzie co do zasady nie wprowadzono wyznaczonych godzin odwiedzin i funkcjonuje jedynie zeszyt odwiedzin, to w czasie pandemii wymagane jest wcześniejsze umówienie się, albowiem jest tylko jeden pokój dla odwiedzających. W okresie letnim na terenie placówki postawiony został namiot wojskowy, w którym także odbywały się odwiedziny.

W kontrolowanym okresie przymus bezpośredni (zapięcie pasami bezpieczeństwa) zastosowano wobec następujących mieszkańców:

- ...**Ż**... lat 29, w dniu 18 kwietnia 2021 roku od godziny 09.30 do godziny 12.00, z powodu agresji wobec współmieszkańców, autoagresji, czynów niszczycielskich.
- ...**Ż**... lat 47, (korzysta z prywatnych wizyt lekarskich u psychiatry średnio raz na kwartał) w dniach:

-17/18 listopada 2020 r. rozpoczęcie 17.11.2020 r. o godzinie 18.00, zakończenie 18.11.2020 r. o godzinie 07.00,

-03/04 stycznia 2021 r. rozpoczęcie 03.01.2021 r. o godzinie 07.45, zakończenie 04.01.2021 r. o godzinie 06.45,

-09 stycznia 2021 r. od godziny 10.00 do godziny 23.00,

-10/11 stycznia 2021 r. rozpoczęcie 10.01.2021 r. o godzinie 21.00, zakończenie 11.01.2021 r. o godzinie 05.45,

-22 stycznia 2021 r. od godziny 02.00 do godziny 06.00,

-25 stycznia 2021 r. od godziny 18.40 do godziny 19.00,

-25/26 stycznia 2021 r. rozpoczęcie 25.01.2021 r. o godzinie 19.00, zakończenie 26.01.2021 r. o godzinie 07.00,

-29 stycznia 2021 r. od godziny 16.30 do godziny 18.00,

-31 stycznia/01 lutego 2021 r. rozpoczęcie 31.01.2021 r. o godzinie 10.00, zakończenie 01.02.2021 r. o godzinie 07.00,

-08 lutego 2021 r. od godziny 02.30 do godziny 05.20,

-31 marca/01 kwietnia 2021 r. rozpoczęcie 18.04.2021 r. o godzinie 19.30, zakończenie 01.04.2021 r. o godzinie 01.00

z powodu agresji wobec współmieszkańców, autoagresji, czynów niszczycielskich,

- ...Ś... lat 39, w dniu 12 października 2021 roku z powodu autoagresji,
- ...Ć... lat 41 całkowicie ubezwłasnowolniony (opiekunem prawnym jest matka), wobec którego w dalszym ciągu stosowany jest przymus bezpośredni, z uwagi na założoną sondę PEG do karmienia jelitowego. Przymus bezpośredni stosowany jest w ciągu całej nocy z chwilowymi przerwami na zmianę pieluchomajtek oraz w ciągu dnia, wtedy kiedy przebywa w łóżku. Około godziny 11.00-12.00 jest ubierany i sadzany na wózku inwalidzkim-przebywa ze współmieszkańcami pod opieką personelu w pokoju dziennego pobytu nr 2 do godziny 15.00-16.00 bez stosowania przymusu bezpośredniego. Mimo powyższych środków i opieki personelu ...Ć... udało się usunąć PEG-a, co wiązało się z poddaniem go zabiegowi medycznemu ponownego jego założenia.

Wszystkie zastosowane do 18 kwietnia 2021 roku przymusy bezpośrednie wobec wyżej wskazanych mieszkańców zostały zatwierdzone co do zasady bez uwag przez upoważnionego przez marszałka województwa lekarza specjalistę w dziedzinie psychiatrii prof. dr hab. n. med. Aleksandra Araszkiewicza (okazano dokumentację). Jedyne w jednym przypadku dotyczącym przymusu bezpośredniego zastosowanego wobec ...Ż... w dniu 25 stycznia 2021 r. o godz. 18.40 wskazano, że brakuje wpisu osoby, która podjęła decyzję o zaprzestaniu stosowania środków przymusu-brak ten został uzupełniony. Pozostała dokumentacja, dotycząca stosowania środków przymusu w październiku 2021 roku została przekazana według oświadczenia Pani Dyrektor do analizy do Kliniki Psychiatrii Szpitala Uniwersyteckiego nr. 1 im. prof. Antoniego Jurasza w Bydgoszczy.

W kontrolowanym okresie przeprowadzono 3 zabiegi operacyjne: wobec całkowicie ubezwłasnowolnionych ...A...(w styczniu 2021 roku i w kwietniu 2021 roku) i ...Ć... (w czerwcu 2021 roku), których opiekunowie prawni, odpowiednio pracownik domu pomocy społecznej i matka wyrazili zgodę i wobec ...E... , który sam wyraził zgodę na zabieg.

W kontrolowanym okresie mieszkańcy placówki nie sprawiali co do zasady większych problemów.

W placówce prowadzona jest książka skarg i wniosków, w której opisywana jest każda skarga i wniosek. W książce odnotowana została skarga matki ...Ó... z dnia 06 lipca 2020 r. *(nie została ujęta w poprzednim okresie kontrolnym z uwagi na uproszczone przeprowadzenie kontroli jedynie drogą telefoniczną w związku z obostrzeniami w czasie pandemii)*. Skarga dotyczyła nieprawidłowego sprawowania opieki nad synem, to jest zaniedbań higienicznych (wydzielina z uszu, zaropiałe oczy) i zadrapań kończyny górnej lewej. Skarga została uznana za niezasadną, a stosowne pismo Dyrektora placówki wystosowano do skarżącej w dniu 15 lipca 2020 r. Skarżącą poinformowano, że syn wykazuje autoagresję. Poza tym był konsultowany przez lekarza, który stwierdził, że podopieczny ma tendencje do zmian zapalnych spojówek, spowodowanych podwinięciem dolnej powieki, a nadmierna wydzielina z uszu nie jest wynikiem zaniedbań higienicznych.

Z rozmowy z mieszkańcem kontrolowanej placówki ...A... (nie jest ubezwłasnowolniony) wynika, że jest zadowolony z warunków panujących w domu pomocy społecznej, w tym warunków bytowych i opiekuńczych. Zajmuje trzysobowy pokój, otrzymuje zgodę na wyjścia poza teren placówki. Preferuje formę ergoterapii, z własnej woli zajmując się grabieniem liści, odśnieżaniem itp. Całkowicie ubezwłasnowolniony ...B... także nie skarżył się na warunki i opiekę panujące w placówce.

Wnioski

- W wyniku jednorazowej kontroli nie stwierdzam naruszeń przepisów prawa w działaniu Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie.
- Dokumentacja placówki, w szczególności dotycząca stosowania środków przymusu bezpośredniego prowadzona jest w sposób rzetelny i prawidłowy, a zastosowane do dnia 18 kwietnia 2021 r. środki przymusu bezpośredniego zostały zatwierdzone jako zasadne.
- Osoby ubezwłasnowolnione zostały przyjęte do kontrolowanej placówki po wyrażeniu ich opiekunom prawnym stosownej zgody przez Sąd, a jedna na podstawie postanowienie Sądu o zabezpieczeniu.
- W kontrolowanej placówce nie ograniczano możliwości samodzielnego opuszczania terenu domu pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Jedyne ograniczenia dotyczyły ogólnie wprowadzonych obostrzeń

z uwagi na stan pandemii Covid-19, jednak po ich poluzowaniu w miarę możliwości przywrócono mieszkańcom możliwość odwiedzin na terenie placówki i urlopowań do zaszczepionych w pełni środowisk rodzinnych.

- Zgłoszona skarga matki podopiecznego placówki została rozpoznana bezzwłocznie i uznana za niezasadną, a wyjaśnienia udzielone skarżącej nie budzą zastrzeżeń.
- Wszyscy podopieczni placówki zostali, czy to za zgodą wyrażoną osobiście, czy za zgodą przedstawicieli ustawowych zaszczepieni przeciwko Covid-19, za wyjątkiem jednego mieszkańca, którego opiekun prawny (matka) nie wyraził zgody.
- Mieszkańcy mają zapewnioną prawidłową opiekę oraz możliwość kontaktu z rodziną zapewnioną na miarę wprowadzanych obostrzeń w związku z panującą pandemią.
- Z uwagi na zamknięcie placówki wywołane pandemią Covid-19 nie było możliwości skontrolowania warunków mieszkaniowych podopiecznych placówki, jednakże według oświadczenia Pani Dyrektor Małgorzaty Lewandowskiej i Kierownika Działu Opiekuńczo-Terapeutycznego Pani Agnieszki Grzona nie uległy one zmianie, a remonty poszczególnych pokoi prowadzone są na bieżąco.
- Nie zgłaszam uwag do pracy Domu Pomocy Społecznej w Bożenkowie w kontrolowanym zakresie.

SEDZIA
SADU REJONOWEGO
Marzena Kalocińska